

Pestbeleidsplan

**Gemeentelijke Basisschool 't Kroontje
Massenhoven**

De parabel van allemaal een kroontje

Er was eens een klein klasje
en in dat klasje hadden alle kinderen een kroontje op
en niemand vond dat vreemd want ze waren het gewoon.

Op een dag kwam in dat klasje een inspecteur,
dat is een meneer die af en toe komt kijken of alles goed gaat op school
en hij schrok want zoiets had hij nog nooit gezien.

" Kroontjes worden toch alleen maar door de besten van de klas gedragen of is
iedereen hier op dezelfde dag jarig ?? "

" Neen, lachten de kinderen , niemand is er jarig vandaag, maar wij zijn allemaal de
beste van de klas "

De inspecteur werd nu wel heel nieuwsgierig en hij vroeg aan elke leerling waarom
hij/zij een kroontje droeg.

En de kinderen vertelden :

" Ik omdat ik het vlugst kan tellen, en ik omdat ik het snelst kan lezen
en ik omdat ik het mooist kan schrijven,
en ik omdat ik het best kan turnen,
en ik omdat ik het snelst kan zwemmen, "

En de inspecteur luisterde maar ...

Vooraan in de klas zat een jongetje dat er niet zo slim uitzag. Zijn oogjes vielen
bijna toe, maar heel fier droeg hij zijn kroontje.

Je kunt wel denken hoeveel vragen de inspecteur had
bij het zien van dit jongetje.

En toen het zijn beurt was stond hij even fier als de andere kinderen recht en
sprak met luide stem :

" Ik, omdat ik het velst kan springen ! "

Naar Luc Versteylen

Waarom een pestbeleid ?

De meeste ouders hopen nooit te horen te krijgen dat hun kind betrokken is bij pestgedrag. Toch komt pesten vaak voor: 1 op 5 kinderen maakt een periode mee waarin het gepest wordt op school. Ongeveer evenveel kinderen zijn als dader of mededader betrokken bij pesten.

Pestgedrag vind je bij kinderen op alle leeftijden. Pesten komt op iedere school voor, ook bij ons. De kans dat uw kind thuiskomt met een verhaal over pesten is dus behoorlijk groot...

Pesten kan (langdurige) gevolgen hebben voor de verdere ontwikkeling van het kind.

Het is een probleem dat wij op onze school aanpakken.

Alle kinderen moeten zich in hun lagere schoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, geven we alle kinderen de kans om met plezier naar school te gaan !

In dit pestbeleidsplan krijgt u een antwoord op vragen als :

- Wat is pesten eigenlijk? Hoe maak ik onderscheid tussen een onschuldige plagerij en echt pestgedrag ?
- Heeft cyberpesten iets te maken met pestgedrag op school ?
- Wat kan ik doen om te zorgen dat mijn kind niet gepest wordt of gaat pesten ?
- Hoe kom ik te weten of mijn kind betrokken is bij pesten ?
- Hoe reageer ik best als ik ontdek dat mijn kind gepest wordt ?
- Wat doe ik als mijn kind zelf pest of mee pest met andere kinderen ?
- Hoe kan pesten gestopt worden ? Wat kan ik zelf doen ?
- Wat kan ik van de school verwachten ?

Een veilig schoolklimaat

Veilige omgeving

Binnen onze school is er aandacht voor een veilige omgeving. We leren de kinderen dat je rekening moet houden met elkaar. We leren hen respect te hebben voor elkaar en elkaars werk.

Openheid

Pesten moet bespreekbaar zijn. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, aanpak van ruzies en pesten worden besproken in de klas. Niet alleen als het pesten voorkomt, maar ook tussendoor, in de lessen rond sociale vaardigheden en bij groepsopdrachten. Er worden regels met elkaar afgesproken over omgaan met elkaar. Door openheid rond pesten ontstaat erkenning en het gevoel dat pesten bespreekbaar is. De kinderen moeten het gevoel krijgen dat ze ergens terecht kunnen als het hun overkomt of als ze zien dat het bij een ander gebeurt. Ze moeten weten dat praten niet gelijk staat aan klikken.

Voorbeeldfunctie

Het voorbeeld van de leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een positief klimaat waarin duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken. Agressief gedrag wordt niet geaccepteerd.

Afspraken

We hanteren duidelijke afspraken op de speelplaats : deze zijn terug te vinden in het boekje schoolafspraken en in de infobrochure.

Speelplaatsafspraken

1. Ik doe niets aan een ander wat ik zelf niet graag heb :
 - ik plaag niet
 - ik scheld niemand uit
 - ik doe niemand pijn
2. Ruzies leg ik bij. Ik probeer een oplossing te vinden door er samen over te praten.
3. Als iemand vraagt om op te houden, doe ik dat.
4. Als iemand me plaagt, uitscheldt of pijn doet, dan zeg ik dat ik dat niet graag heb! Ik vraag om er mee op te houden. Als de leerling dat blijft doen, herhaal ik dat een tweede keer. De derde keer ga ik dit melden aan de leerkracht die toezicht houdt op de speelplaats.
5. Als het plagen, schelden of pijn doen niet stopt, dan verwittig ik na de speeltijd mijn eigen juf of meester.
6. Als ik zie dat iets niet door de beugel kan, ga ik dit steeds melden aan de leerkrachten op de speelplaats.
7. Er is een rustig plekje voorzien op de speelplaats. Ik heb respect voor de kinderen die even tijd voor zichzelf willen.
8. Bij de aanvang en/of op het einde van de speeltijd (bij de eerste bel) gaan we naar het toilet.
9. Als de bel de eerste keer gaat, ruimen we het speelgoed op en komen we naar de verharde speelplaats (= 'binnen de plaatjes'). Bij het tweede belsignaal, gaan we op de stip in de rij staan.
10. In de rij heeft iedereen zijn vaste stip.

Communicatie binnen het team

De klasleerkrachten praten regelmatig in het team over pesten. Ze wijzen elkaar op situaties die ze gesignaleerd hebben of hebben vernomen via derden. Er kan dan doelgericht ingegrepen worden.

Communicatie tussen team en ouders

Ouders moeten het gevoel hebben dat ze bij het team terecht kunnen wanneer ze vermoedens hebben dat hun kind gepest wordt. Dit geeft het team de mogelijkheid om uit te zoeken hoe de situatie in elkaar zit. Hierna kunnen de bevindingen weer met de ouders worden besproken. Een 'no-blame'-aanpak (meer info verder in dit beleidsplan) kan dan overwogen worden.

Concrete preventieve maatregelen op onze school

School en klas

- Leefregels : duidelijke schoolafspraken, duidelijke klasafspraken
- Bij het begin van het schooljaar worden 'afspraken voor kinderen' steeds besproken in de klas.
- Screening van het welbevinden : 2 keer per schooljaar en daaruit volgen de gesprekken en acties
- We werken op regelmatige basis aan de 'sociale vaardigheden'.
- In de lessen 'levensbeschouwelijke vakken' wordt de focus gelegd op sociaal gedrag.
- Goede speelplaats-toezichten gebeuren volgens de gemaakte afspraken.
- Aan het bureel van juf Chris staat de '**Doplosbus**' waarin de leerlingen een briefje kunnen dropen met hun 'probleem' of vraag.
- Ieder jaar werken wij rond het project 'Move tegen Pesten'.

Speelplaats

- De speelgoedkast zorgt voor speelplezier.
- We moedigen de leerlingen aan om andere spelvormen te ontdekken.
- We bieden de kinderen een kindvriendelijke speelplaats aan voor alle leeftijden.
- Twee leerkrachten houden toezicht op de speelplaats : een leerkracht 'binnen de plaatjes' (= verharde speelplaats), de andere 'buiten de plaatjes'.
- Er is duidelijke communicatie van alle partijen over kinderen met een pestprobleem.
- De leerlingen hebben de mogelijkheid tot sporten op school : voetbal, netbal, basketbal, ...
- Er is een plaats waar leerlingen zich even kunnen afzonderen om tot rust te komen.

Wat is het verschil tussen pesten en plagen ?

Wat is pesten ?

We spreken over pesten als één of meerdere kinderen een ander kind meer dan eens en gedurende een langere periode, geestelijk of lichamelijk geweld aandoet, met de bedoeling de andere te kwetsen. Bij pesten is er sprake van een machtonevenwicht : de ene is altijd winnaar, de andere altijd verliezer.

Wat is plagen ?

Plagen is van korte duur, het is onschuldig, het gebeurt spontaan en speels. Kinderen die elkaar plagen doen dat vaak om de beurt. Nu eens plaagt de één dan weer de andere. Als kinderen aangeven dat het niet leuk meer is, dan houdt het plagen op. Af en toe geplaagd worden, daar moet je kind tegen kunnen. Bij plagen blijft je kind opgenomen in de groep.

Wat is ruziemaken ?

Zowel volwassenen als kinderen maken wel eens ruzie. Ruziemaken hoort bij samenleven. Je kan ruzie maken omdat je ergens niet akkoord mee gaat, omdat je van mening verschilt, omdat je toevallig dezelfde of andere kant uit wilt. Als je ruzie maakt, zeg je soms dingen die niet zo bedoeld zijn en die harder aankomen dan verwacht. Als dit gebeurt, heb je altijd de kans om je te verontschuldigen. Na een ruzie is er steeds een kans tot verzoening. Een ruzie goed afronden, kan je kind leren.

Enkele verschillen tussen plagen en pesten :

Plagen	Pesten
onbezonnen, spontaan	systematisch
geen kwade bijbedoelingen	kwetsen van iemand
duurt niet lang	gebeurt bijna non-stop
speelt zich af tussen gelijken	de macht is ongelijk verdeeld
geplaagde blijft volwaardig lid van de groep	de gepeste wordt buitengesloten
er is een wisselend slachtoffer	er wordt één 'zwart schaap' uitgekozen
heeft geen blijvende gevolgen	lichamelijke of psychische gevolgen
altijd één tegen één	één tegen één/groep

Welke verschillende vormen van pesten bestaan er ?

Er bestaan vele verschillende vormen van pesten. We sommen hier de meest voorkomende op :

Verbaal

Er wordt het meest verbaal gepest. Op deze manier is de kans kleiner dat het opgemerkt wordt. Bij verbaal pesten, scheldt, vernedert of bedreigt men de gepeste.

Non-verbaal

Men zal hier iemand lichamelijk pijn doen : schoppen, slaan, ...

Uitsluiting

Met 'uitsluiting' bedoelt men iemand negeren. De gepeste wordt overal buitengesloten. De pesters doen alsof de gepeste niet bestaat. Het slachtoffer staat steeds alleen, mag nergens aan meedoen (en heeft geen vrienden en vriendinnen).

Stelen of vernielen van bezittingen

Het gepeste kind is vaak spullen kwijt zoals potloden, pennen, gommen, ... Zo willen ze het kind van streek maken. Het stelen en vernielen is meestal te wijten aan jaloezie bij de pester.

Afpersing

De gepeste of meelopers worden soms gedwongen om iets te doen, terwijl dat tegen hun zin is. Ze moeten bijvoorbeeld klusjes opknappen, taken maken, snoep meebrengen, speelgoed afgeven, ...

Cyberpesten

Alle vormen van pesten waarbij men beroep doet op ICT (informatie- en communicatietechnologieën) zoals computer, gsm, ...

Wie zijn de betrokken partijen ?

Bij pesten gaat het niet alleen om de 'pester' en de 'gepeste'. De pester zorgt er namelijk voor dat anderen mee zullen pesten om bij de groep te horen.

Pester

Pesters komen zelfzeker over. Het lukt hen zelfs zo goed dat ze anderen kunnen betrekken in hun pestactiviteiten. De pester is meestal de populaire persoon die zich stoer gedraagt. Maar hij/zij dwingt vaak zijn/haar populariteit af door te laten zien hoe sterk hij/zij is en wat hij/zij allemaal durft. De pester heeft meestal snel in de gaten welke kinderen hij/zij gemakkelijk kan aanpakken. Hij/zij is een opstandig type die uitkomt voor zijn mening. De pester heeft moeite met regels en grenzen. Toch is hij/zij minder zeker over zichzelf dan hij/zij zich voordoet. Het pestgedrag dient meer als afleiding voor eigen problemen. Het slachtoffer is vaak een uitlaatklep voor de frustraties van de pester.

Gepeste

Vaak is degene die gepest wordt 'anders dan de anderen'. Dat 'anders-zijn' kan gebaseerd zijn op uiterlijke kenmerken (een bril dragen, ouderwetse kleding dragen, groot of klein zijn, struis of mager zijn, ...) maar vooral op het niet beantwoorden aan de groepsnorm. Ook hobby's, taalgebruik, thuissituatie, ... kunnen een aanleiding geven tot pesten. De meeste gepeste kinderen kunnen zich niet goed verdedigen en kunnen geen respect afdwingen van anderen. Ze zijn stil en introvert. Ze schamen zich dat ze gepest worden en houden dan ook hun mond daarover. Ze hebben weinig vrienden om op terug te vallen.

Meeloper

Er is een groep die zich aansluit bij de pester : het pestgroepje. De meelopers kunnen zich aansluiten om verschillende redenen : uit bewondering, om er voordeel uit te halen, als uitlaatklep om frustraties te uiten, omdat ze het stoer gedrag interessant vinden, omdat ze via de pester mee populair worden of uit angst om zelf gepest te worden. De meelopers krijgen meestal een onuitgesproken keuze die wordt opgelegd door de pester. Je bent voor of tegen.

Aanpak

In de school

Pesten alleen aanpakken lukt niet. Om pesten een halt toe te roepen moeten we hier samen werk van maken. Leerkrachten, leerlingen, poetsdames en de dames van de ochtend-,

middag- en avondbewaking moeten de handen in elkaar slaan en blijven werk maken van onderstaande leefregels :

1. Iedereen heeft een voornaam. Die voornaam gebruik ik ook !
2. Wat ik zelf niet leuk vind, doe ik ook niet bij een ander kind.
3. Ik ben heel voorzichtig met de spullen van iemand anders.
4. Iemand uitlachen is niet fijn. Dat doe ik niet !
5. Iedereen mag met mij meespelen !
6. Scheldwoorden passen niet in onze school !
7. Ik luister naar wat andere kinderen mij vertellen.
8. Als iemand mij pest, vertel ik het aan de juf of meester.

Deze regels gelden niet alleen op school. Ook thuis, op straat, bij vriendjes, ...

De school hanteert een **herstelgerichte aanpak**. Het gaat er niet om dat iemand als dader kan worden benoemd of worden aangeduid om deze dan vervolgens te bestraffen. Afhankelijk van het voorval kan een straf echter alsnog nodig zijn. Bij voorkeur kiezen we dan een herstelgerichte straf, zodat de pester op een of andere manier zijn gedrag kan goedmaken. Dat levert voor zowel de pester als de gepeste het positiefste resultaat op. Beide partijen 'dader' en 'slachtoffer' moeten hersteld uit het conflict geraken.

Aanpak door leerkrachten

Leerlingen vertellen in veel gevallen niet dat ze worden gepest :

- Ze zijn bang dat de leerkracht dan meteen boos wordt op de ouders
- Ze zijn bang dat dat weer een reden is om nog erger gepest te worden

Leerkrachten kunnen uit indirecte signalen afleiden of leerlingen worden gepest.

Mogelijke signalen :

- blauwe plekken
- spullen die 'kapot' gaan
- de gepeste
 - lijkt geen vrienden te hebben, is vaak alleen
 - wordt als laatste gekozen bij het samenstellen van groepjes
 - heeft geen zin om naar school te gaan
 - is angstig en onzeker
 - ziet er bang, neerslachtig, en/of huilerig uit
 - behaalt verminderde schoolresultaten
 - wordt gedwongen om de koek of het stuk fruit af te geven
 - wordt verplicht om taakjes uit te voeren voor anderen
 - verandert zijn houding (vaak clownesk gedrag)
- andere kinderen uit de klas kunnen ook signalen geven dat een kind gepest wordt :
ze vertellen bijvoorbeeld dat een kind zit te huilen, niet mee mag doen of altijd alleen staat op de speelplaats

Hoe kan de leerkracht helpen ?

Bij de gepeste :

- Laat merken dat je wilt helpen, maar doe nog niets!
- Kijk of je het zelf kunt waarnemen
- Ga het gesprek met het gepeste kind buiten de les aan. Bijvoorbeeld na schooltijd of tijdens de pauze. Zo voorkom je dat andere kinderen mee kunnen luisteren en het kind een onveilig gevoel krijgt.
- Luister naar het kind en stel vragen
- Bespreek dan samen met de leerling wat hij/zij al heeft gedaan om het pesten te stoppen.
- Bespreek dan samen de volgende stap : 'Wat gaan we er nu samen aan doen ?'
- Doe niets buiten de leerling om want daar zijn veel leerlingen juist zo bang voor.

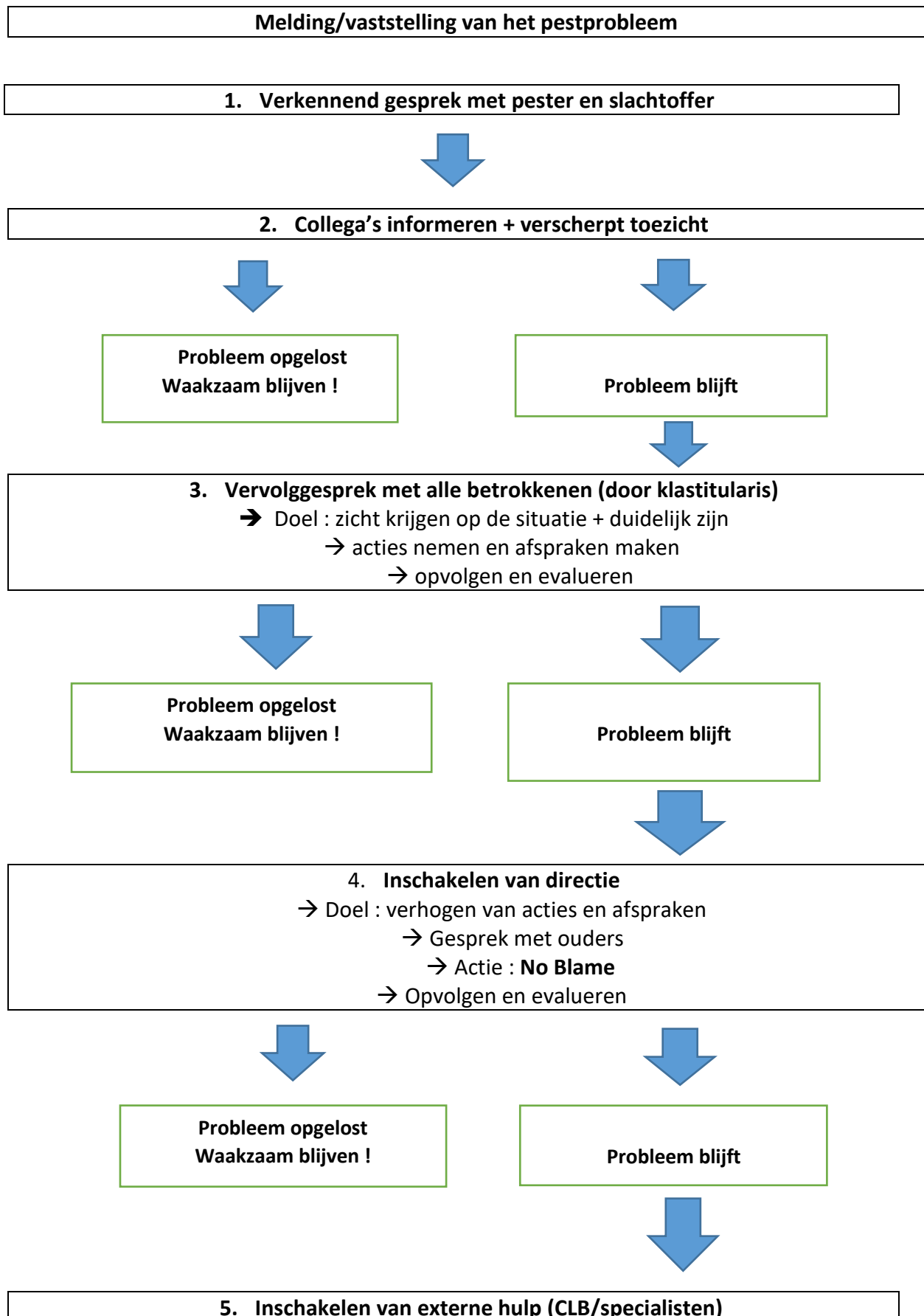
Bij de pester :

- Ga het gesprek met de pester buiten de les aan.
- Spreek de pester aan en maak hem/haar duidelijk dat hij/zij moet stoppen met pesten.
- Maak de pester bewust van het effect van zijn/haar gedrag.
- Afhankelijk van de ernst van het pesten kan een straf worden uitgedeeld.

Indien nodig kunnen ouders gecontacteerd worden.

Het stappenplan voor leerkrachten wordt overlopen.

Stappenplan voor leerkrachten

Toelichting mogelijke actie 'No Blame'

No Blame ziet pesten als een groepsprobleem. Feiten zijn niet het belangrijkste, wel de gevoelens van het slachtoffer. Het proces verloopt **in 7 stappen** :

1. Een leerkracht **praat met het slachtoffer over zijn gevoelens** en vraagt namen van wie pest. Feiten zijn niet belangrijk. Het slachtoffer knutselt, tekent, schrijft vervolgens iets over zijn gevoelens.
2. De leerkracht brengt **een zestal leerlingen -pesters, meelopers, stille getuigen en 'behulpzame leerlingen'**- bij elkaar. De leerkracht vertegenwoordigt zelf het slachtoffer.
3. In een gesprek met deze groep **legt de leerkracht uit wie zich slecht voelt in de klas en waarom dit zo is**. Zijn of haar ellendige gevoel wordt concreet met het werkstukje, verslag uit stap 1. Details, feiten, beschuldigingen komen NIET aan bod.
4. Benadruk dat er geen straffen volgen. De groep is enkel bijeen om het probleem op te lossen. Zij zijn **samen verantwoordelijk** voor een beter gevoel bij het slachtoffer.
5. **De groep formuleert voorstellen** : iedereen doet dat in de ik-vorm. 'Ik zal niets doen, ik zal hem/haar met rust laten' is ook een waardevol voorstel. Geen enkel idee komt van de leerkracht.
6. De groep **voert in de volgende week de voorstellen uit**.
7. Na een week spreekt de leerkracht opnieuw met elk kind, nu apart. Het slachtoffer komt eerst en vertelt hoe die week verlopen is. Als het pesten niet gestopt is, wordt er een nieuwe groepsbijeenkomst gepland. Eventueel met een andere samenstelling.

Aanpak door leerlingen

Tips voor kinderen die gepest worden :

1. Wat zeggen ze ? Wat doen ze ?
2. Waarom zeggen/doen ze dat ?
3. Doe of je het niet hoort of ziet.
4. Zeg 'Stop! Dit vind ik niet fijn.'
5. Zeg luider : 'Stop!'
6. Ga naar de juf of meester, vertel erover aan een vriend, je ouders, ...

Als de eerste regel niet werkt, ga je naar de 2de regel. Als de 2de niet werkt, ga je naar de 3de regel, ...

Leerlingen kunnen steeds terecht bij www.awel.be of bel **102**.

'Awel' luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, een verhaal, een probleem.

Aanpak door ouders

De klastitularis is steeds de eerste persoon die verwittigd wordt. Indien nodig worden verdere stappen ondernomen.

- School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Toch moet iedere partij waken over eigen grenzen en mogelijkheden.
- Het kan nooit de bedoeling zijn dat ouders op school eigenhandig het probleem komen oplossen.
- Er moet overleg zijn met de directie en de leerkrachten. De ouders kunnen rechtstreeks bij hen terecht met hun vragen en bezorgdheden.
- Voor een pestgedrag op school blijft de inbreng van de ouders bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie en tot het ondersteunen van de aanpak van de school/de leerkrachten.
- Neem eerst contact op met de school alvorens in contact te treden met de ouders van de andere partij.
- De emotionele betrokkenheid van uw kind is soms te groot om een juist inzicht te krijgen.
- Indien u ondervindt dat uw kind het probleem niet durft te melden op school, stimuleer het dan toch om naar de leerkracht of een vertrouwensleerkracht op school toe te stappen. Pas als dit niet lukt, neemt u zelf contact op met de school. Door zelf te durven, groeit uw kind meer dan wanneer u de touwtjes onmiddellijk in handen neemt.
- Maak thuis tijd om met uw kind te praten over het probleem en laat uw kind duidelijk aanvoelen dat u achter de aanpak van de school staat.
- Geloof samen met uw kind dat er een einde zal komen aan het pesten.
- Tracht door gerichte vragen te stellen de situatie zo goed mogelijk in te schatten. Er zijn steeds verschillende partijen met elk hun eigen verhaal.
- Bespreek ook de gevolgen van pestgedrag en laat duidelijk je afkeuring blijken. Reageer positief op elke gedragsverbetering, hoe miniem ook.
- Een pestprobleem oplossen is een proces van vallen en opstaan. Alleen samen kunnen we het trachten op te lossen.
- Stimuleer uw kind om op een positieve manier voor zichzelf op te komen, maar ook voor anderen.
- Spreek niet te snel een oordeel uit.
- Stimuleer uw kind niet om het recht in eigen handen te nemen en zeker niet op een gewelddadige manier.
- Keur pestgedrag af en reageer positief op goed gedrag.

Websites

- www.kieskleurtegenpesten.be
- www.zitdatzo.be
- www.pestweb.be
- www.klasse.be/leraren/eerstelijin/cyberpesten
- www.tele-onthaal.be
- www.cyberpesten.be
- www.klasse.be/archief/cyberpesten
- www.klasse.be/archief/we-hebben-jullie-nodig-om-pesten-te-stoppen
- www.leefsleutels.be
- www.clicsafe.be
- www.veiligonline.be
- www.awel.be

